

Szpilczyński, Stanisław

XXIV Międzynarodowy Kongres Historyków Medycyny

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 20/1, 164-166

1975

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Organizując omawianą ekspozycję, pierwszą o tej tematyce w kraju, Muzeum Techniki miało na celu zarówno pokazanie fragmentu swoich dotychczas nie udostępnionych zbiorów, jak i zwrócenie uwagi na problem ochrony tego rodzaju zabytków techniki.

Scenariusz pokaz przygotowali Józef Wysocki, a projekt plastyczny — art. plastyk Krzysztof Jachiewicz.

Pokaz został zaopatrzony w katalog¹.

Jerzy Jasiuk

POLACY SŁAWNI W ŚWIECIE

Pod taką nazwą kilka instytucji, a mianowicie: oddział krakowski Towarzystwa „Polonia”, krakowskie Kuratorium, Telewizja i „Gazeta Krakowska” zorganizowały we wrześniu 1974 r. i następnym miesiącach konkurs dla młodzieży szkół średnich Krakowa. Organizatorom przyświecała idea szerzenia wiedzy o Polonii.

Konkurs był dwuetapowy. W pierwszym etapie należało napisać pracę na temat jednego z dziesięciu sławnych Polaków. Uczestnik konkursu mógł opracować w dowolnej formie do wyboru (nie przekraczającej jednak 5 stron maszynopisu) jedną z dziesięciu wybranych postaci: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Ignacego Domeyki, Pawła E. Strzeleckiego, Marii Skłodowskiej-Curie, Kazimierza Michałowskiego, Józefa Conrada-Korzeniowskiego, Ludwika Zamenhofs, Heleny Modrzejewskiej i Stefana Mierzwę. Jak widzimy, połowę z przytoczonej liczby osób stanowili uczeni.

Autorzy najlepszych prac wzięli udział w turnieju międzyszkolnym, przewidzianym jako drugi etap konkursu. Pytania dotyczyły życia i działalności również wybranych dziesięciu Polaków. Finał tego konkursu transmitowała Telewizja Krakowska. Zwycięzcy otrzymali atrakcyjne nagrody.

Dodajmy, że w Krakowie na lipiec i sierpień 1975 r. przewiduje się zorganizowanie wystawy „Polacy poza granicami kraju” oraz przegląd światowej filatelistyki o tematyce polonijnej. Pokazną część tych przedsięwzięć mają stanowić sprawy wkładu uczonych polskiego pochodzenia do nauki światowej.

J. R.

KRONIKA ZAGRANICZNA

Węgry

XXIV MIĘDZYNARODOWY KONGRES HISTORYKÓW MEDYCyny

W stolicy Węgier — Budapeszcie — odbył się w dniach 25—31 sierpnia 1974 r. XXIV Międzynarodowy Kongres Historyków Medycyny, w którego organizacji udział wzięły: Węgierska Akademia Nauk, Węgierskie Towarzystwo Historii Medycyny, Muzeum, Biblioteka i Archiwum im. I. Semmelweissa w Budapeszcie oraz

¹ *Dawny aparat fotograficzny. Katalog ekspozycji.* Opracował Józef Wysocki. Warszawa 1974 Muzeum Techniki ss. 16.

Międzynarodowe Towarzystwo Historii Medycyny. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był minister zdrowia Węgierskiej Republiki Ludowej, dr E. Schultheiss, a sekretarzem generalnym — dr J. Antall. W pracach Komitetu Organizacyjnego uczestniczyli ponadto: dr K. Zalai, dr R. Réti, dr D. Karasson, dr G. Birtolan, dr. Kapronczay, dr G. Buzinkay, dr J. Honti, dr I. Szontgyörgyi i dr M. Vida.

W kongresie wzięło udział 468 uczestników z 36 krajów. Na posiedzeniu inauguracyjnym w prezydium — obok przedstawicieli Komitetu Organizacyjnego — zasiedli: N. Poynter z Londynu — przewodniczący Międzynarodowego Towarzystwa Historii Medycyny, F. A. Sondervorst z Louvain (Belgia) — honorowy przewodniczący tego Towarzystwa, wiceprzewodniczący — S. Szpilczyński (Polska), sekretarz generalny — L. Dulieu z Montpellier (Francja), ponadto B. D. Pietrow z Moskwy oraz de la Broquerie Fortier z Quebec (Kanada). Posiedzenie wypełniły mowy powitalne rektora Uniwersytetu w Budapeszcie, ministra zdrowia WRL oraz dra R. Rétiego.

Obrady kongresu obejmowały cztery grupy zagadnień:

1. Rozwój problematyki w naukach medycznych od XVIII do XX w.
2. Związki historyczno-medyczne krajów środkowej i wschodniej Europy z innymi krajami świata.
3. Związki między medycyną a innymi dziedzinami nauki i sztuki w okresie od XVIII do XX w.
4. Tematy różne, np. dzieje farmacji, medycyna ludowa, dzieje psychiatrii.

O problemie pierwszym dyskutowano na 6 posiedzeniach, o drugim na 5, o trzecim na 2, o czwartym na 11. Każde z posiedzeń obejmowało po 13 referatów i dyskusję. Temat pierwszy zainaugurowało wystąpienie delegata polskiego referatem *Udział Polaków w rozwoju myśli lekarskiej w pierwszej połowie XIX w.*

Obrady kongresu toczyły się równolegle w różnych salach siedziby Federacji Towarzystw Lekarskich, częściowo w pałacu Węgierskiej Akademii Nauk. Nie sposób nawet pokrótce omówić różnorodną tematykę wystąpień (uczestnicy kongresu otrzymali 300-stronicowy tom streszczeń referatów). Trzeba jednak podkreślić, że większość z wygłaszanych referatów miała charakter faktograficzny, przyczynkarski, z pomijaniem ujęć syntetycznych. Jest to jednak zrozumiałe, ważywszy na szczupłą kadre profesjonalistów wśród uczestników kongresu. Z drugiej strony założenia tematyczne stwarzały pewną swobodę w doborze szczegółowej problematyki wystąpień, stwarzając okazję do zainteresowania historią medycyny szerszego grona lekarzy, a nawet studentów (w kongresie uczestniczył np. jeden ze słuchaczy Akademii Medycznej w Szczecinie).

Polskę reprezentowała na kongresie trzynastoosobowa grupa historyków medycyny. Niektórzy wygłaszali po dwa, a nawet jak doc. M. Łyskanowski, trzy referaty. Dwóch uczestników delegacji polskiej było zaproszonych do przewodnictwa w posiedzeniach.

Pierwszego dnia obrad odbyło się zebranie Zarządu Głównego Międzynarodowego Towarzystwa Historii Medycyny, na którym m.in. odbyło się głosowanie nad kandydaturami nowych członków. Członkiem Towarzystwa jednogłośnie wybrany został dr hab. Roman Talewski z Zakopanego.

W wolnym od obrad czasie, drugiego dnia kongresu, odbyło się Walne Zebranie Międzynarodowego Towarzystwa Historii Medycyny. Na zebraniu tym obok sprawozdań z działalności Towarzystwa za ubiegłe dwa lata składali również sprawozdania delegacji poszczególnych krajów (narodowi). Ze strony polskiej sprawozdanie takie złożył doc. dr hab. M. Łyskanowski.

Ostatniego dnia, na posiedzeniu zamykającym kongres, po podsumowaniu wyników obrad przedstawiciel Węgierskiego Towarzystwa Historii Medycyny wręczył dyplom honorowych członków tego Towarzystwa kilku członkom Międzynarodowego Towarzystwa Historii Medycyny, zasiadającym w prezydium kongresu. W końcowym komunikacie podano do wiadomości, iż następny międzynarodowy kongres odbędzie się w 1976 r. w Quebec (Kanada), a kolejny w 1978 r. w Warnie (Bułgaria).

Dla osób towarzyszących uczestnikom kongresu zorganizowano atrakcyjny *Ladies Program*, dla wszystkich zaś uczestników dwa przyjęcia, jedno na wyspie Małgorzaty, drugie w Galerii Sztuki Narodowej, ponadto zwiedzanie autokarami miasta. Niecodzienna atmosfera, jaką stworzyli gospodarze, zwłaszcza ich gościnność pozostaną długo w pamięci wszystkich uczestników pobytu w Budapeszcie. Z okazji kongresu zorganizowano również dwie wystawy okolicznościowe, jedną filatelistyczną, drugą o tematyce farmaceutycznej.

Stanisław Szpilczyński

OSIĄGNIĘCIA NAUKI POLSKIEJ W TRZYDZIESTOLECIU PRL

W roku ubiegłym obchodzono uroczyste trzydziestolecie istnienia PRL. Z tej okazji odbyły się w kraju i za granicą liczne imprezy, na których m.in. dokonywano podsumowań osiągnięć Polski Ludowej w wielu dziedzinach gospodarki i kultury. Nie zapomniano również o przedstawieniu w środowiskach zagranicznych dorobku nauki polskiej. Tak np. 2 VII 1974 w Moskwie na sesji naukowej, poświęconej trzydziestolecu PRL, zorganizowanej przez Instytut Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR, Instytut Marksizmu-Leninizmu i Akademię Nauk Społecznych przy KC KPZR, wśród referatów polskich znalazł się również poświęcony nauce. Był to referat przewodniczącego polskiej delegacji, prezesa PAN, prof. Włodzimierza Trzebiatowskiego.

W Związku Radzieckim również, w Leningradzie, zorganizowano w dniach 18—20 czerwca obchody pod hasłem *Nauka Gdańska w XXX-leciu PRL*. Głównym organizatorem były władze wojewódzkie Gdańska i Leningradu. Instytucją wiodącą ze strony polskiej w zakresie nauki była Politechnika Gdańska. W obchodach uczestniczyli także przedstawiciele instytutów PAN z terenu Gdańska, np. z Instytutu Budownictwa Wodnego.

W wielu miastach radzieckich (Kijów, Mińsk, Nowosybirsk, Talin) jesienią 1974 r. odbywały się tzw. *Dni Nauki Polskiej*, w czasie których zorganizowano wiele radziecko-polskich spotkań naukowych oraz wystaw polskiej książki naukowej. Starano się na nich pokazać drogę rozwoju nauki polskiej, spopularyzować jej najważniejsze osiągnięcia w trzydziestolecu.

Godzi się też wspomnieć, że na wielkiej *Polskiej Wystawie Gospodarczej* (Moskwa, lipiec-sierpień 1974) w dziale *Nauka i Technika* wystawiono ponad 200 przeróżnych eksponatów.

Na wystawie pokazano odbiorcy radzieckiemu takie materialne rezultaty polskiej nauki i techniki, które zaliczane są do szczytowych osiągnięć minionego trzydziestolecia oraz stanowią podstawę naukowo-technicznej współpracy między Polską i ZSRR.

Dni Nauki Polskiej odbyły się także w Bułgarii (Sofia 24—28 IV 1974), w których udział wzięła delegacja PAN. W czasie uroczystej sesji Bułgarskiej Akademii Nauk prof. W. Trzebiatowski wygłosił referat *Osiągnięcia nauki polskiej w okresie*